staatsbosbeheer

Stamblad

#4 september 2012

Stamblad wenst je een fijne nazomer

De Tweede Kamerverkiezingen

Wat vindt de politiek van natuur?

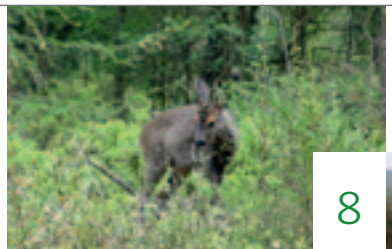

8 Wildtellingen onpartijdig?

Waddenzee profiteert van brede samenwerking 9

10 Monumentenbeheer in nieuwe stijl

Stamtafelgesprek over faunavisie 18

Van de redactie

Zomers nagenieten

De zomer van 2012 is bijna voorbij. Een groot deel van ons vierde vakantie: thuis, in eigen land of ergens ver weg op deze aardbol. Even bijtanken, uitrusten en inspiratie opdoen. Nu de natuur langzaam oranje kleurt, begint het genieten van de nazomer. Hopelijk kan dat in de zon. Het kan in ieder geval met dit Stamblad.

Ook ik trok er deze zomer op uit. Zinderend Portugal was de bestemming. Toen ik op het zuidwestelijkste puntje van Europa stond, dacht ik: wat een uitzicht, wat een leven en wat een voorrecht. Ik vroeg me af hoeveel mensen daar al hadden gestaan, kijkend naar de wereld, met een open blik.

Met een open blik naar de wereld kijken: die boodschap hoop ik met dit Stamblad over te brengen, want naar mijn mening levert dat positivisme op. Daarom is dit een nummer vol uiteenlopende meningen, met een artikel over de verkiezingen, een stuk over de mogelijkheden van monumentenbeheer en, aan de stamtafel, een pittig gesprek over de faunavisie.

Ik hoop dat het je inspireert, enthousiasmeert en natuurlijk... laat nagenieten van afgelopen zomer. Veel leesplezier!

Annieck Verkerk

Colofon Stamblad

Stamblad is het personeelsblad van Staatsbosbeheer en verschijnt 6 keer per jaar. 46e jaargang, nr. 4. September 2012

Redactieadres
Staatsbosbeheer | Afdeling Communicatie | Postbus 1300, 3970 BH Driebergen | T (030) 692 62 16 | E redactie@staatsbosbeheer.nl
Hoofdredactie Kim Hiddink, Annieck Verkerk
Eindredactie Gaston Dorren

Tekstbijdragen
Kim Hiddink, Wibo Kosters, Annieck Verkerk, Henk-Jan van der Veen, Ellen Meijer, Eric van Gerrevink, Annemarie Bergfeld, Piet Winterman, Petra van Heijningen, Eveline Walter, Marjolijn de Jong, Annemiek de Gier

Foto's
Annieck Verkerk, Jorien Bakker, Alfred Harmsen, Jan Meijer, JMFRF., Vahid Dizdarevic, Frank Baardman, Harry Cock, Harry Hees, Michiel Firet, Hennie Olthof, Lex Draijer, Bas Stoffelsen/SP, Anne Paul Roukema, Bob Bronshoff, Ernst Dirksen, Rob de Wind

Realisatie/Vormgeving MUNTZ All Active
Druk De Bunschoter

PTT steekt de kop op

Ditmaal geen plant of dier in Gespot, maar een opmerkelijke waarneming van de boswachters op Terschelling. Daar kunnen de duinen bij harde wind flink stuiven. Dit jaar ging het er bijzonder ruig aan toe. "Zelfs de eilanders kwamen ons vragen wat die witte koppen in de verte waren", herinnert boswachter Remi Hougee zich. Duinen dus, die binnen een paar jaar zes meter hoog kunnen opstuiven. Misschien verontrustend voor de eilanders, maar voor de natuur is het goed. Remi: "Het is een verjongingskuur. Helmgras dat wordt overstoven, moet zich een weg naar boven banen. Daar profiteren kevers van, die weer op het menu staan van de tapuit – een graag geziene gast." Bij Oosterend legde het stuivende zand sporen uit het verleden bloot: bunkers, hekwerk én een oude telefoonkabel naar Ameland, aangeduid door dit bordje van de PTT. Een opmerkelijke waarneming. ■

Op stap met zomerstagiaires

Van juli tot september was het weer zomerreces, traditiegetrouw de periode waarin politici op zomerstage gaan. Ook dit jaar wist een aantal van hen Staatsbosbeheer te vinden. Zo ging de Flevolandse gedeputeerde Marc Witteman (PvdA) met Harco Bergman op fietstocht en kampeerden ze samen onder de sterren. Tweede Kamerlid Lutz Jacobi (PvdA) ging met Henk Hut en Yolt IJzerman op stap om de waterberging van de Onlanden te leren kennen. Daarnaast waren er in regio Noord nog tien aanmeldingen van regionale politici. ■

WERK IN BEELD

Staatsbosbeheer is op zoek naar een erfpachter om Fort Ruigenhoek te ontwikkelen. In de tussentijd is het fort opengesteld voor bezoekers, die onder begeleiding van Staatsbosbeheervrijwilligers een rondleiding kunnen krijgen. Dit kan vaker dan voorheen, zowel voor individuen als voor groepen, doordat de vrijwilligersgroep uitgebreid is.

Boswachter Bert van Dijk: "Sinds begin dit jaar bestaat de vrijwilligersgroep uit zeven personen. Daardoor kunnen we nu zowel structureel als op aanvraag rondleidingen aanbieden, bijvoorbeeld in combinatie met een vergaderarrangement of een bedrijfsnatuurwerkdag. De rondleiding zelf is ook veranderd. Vrijwilliger Dirk de Groot, een wandelende encyclopedie als het op forten aankomt, heeft over de veranderingen meegedacht. Er komt een ontvangstruimte van waaruit de bezoekers rondgeleid worden. Daarvoor geeft een andere vrijwilliger een klein deel van zijn verzameling militaire objecten in bruikleen, zoals uniformen en gebruiksvoorwerpen. Zo gaat het verleden nóg meer leven." ■

Valse start voor reserveringssysteem

In juli 2012 ging het reserveringssysteem voor de puur kampeerterreinen online. Uit onderzoek bleek dat onze gasten, met name gezinnen, behoefte hebben aan de mogelijkheid om vooraf een kampeerplek te reserveren. Daarnaast biedt het systeem de mogelijkheid om de capaciteit van de terreinen beter af te stemmen op de vraag.

Het reserveringssysteem zou oorspronkelijk aan het begin van het kampeerseizoen beschikbaar komen, maar technische problemen zorgden voor een fikse vertraging. Daarom ging het pas in het hoogseizoen de lucht in, een zeer ongelukkig moment. Helaas leverde het onze beheerders en de klantenservice van Buitenleven overlast en extra werk op. Ook een deel van onze gasten ondervond hinder, wat natuurlijk buitengewoon vervelend is.

Aan het einde van het seizoen evalueren we het project en bekijken we de verbeterpunten, zodat het systeem volgend jaar optimaal werkt. ■

Wil je ervaringen of ideeën over het reserveringssysteem met ons delen? Neem dan contact op met
Maaike van Deelen (m.deelen@staatsbosbeheer.nl) of Liesbeth Swartjes (l.swartjes@staatsbosbeheer.nl) van Buitenzaken

Buitencentra in de lift

Het gaat goed met de Buitencentra, zo blijkt uit een analyse van Manuela Dortmundt van BuitenZaken. In de eerste helft van 2012 draaiden de centra ongeveer 45% meer omzet dan een jaar eerder. Hoe komt dat? “De nieuwe, lichte winkelinrichting met een groter assortiment aan producten, de presentaties en het seizoensplein verlengen de verblijfsduur van de bezoekers en verleiden hen tot impulsaankopen”, legt Manuela uit. “Dit zorgde ervoor dat er meer producten werden gekocht en dat het gemiddeld bestede bedrag is verhoogd.”

Na Buitencentra De Pelen, Veluwe-Noord en Weerribben krijgen dit jaar ook de buitencentra Drents-Friese Wold en Sallandse Heuvelrug een nieuwe winkelinrichting. Hopelijk levert dit nog meer mooie cijfers op. ■

Drents-Friese Wold bomvol kunst

Van juli tot en met september vindt in het Drents-Friese Wold een ware explosie van cultuur plaats, onder de naam ‘Mythe van de Natuur’. De natuur gaat hier hand in hand met kunst in uiteenlopende vormen, zoals beeldend, poëzie, theater en dans. Op deze manier wil Staatsbosbeheer samen met het Nationaal Park Drents-Friese Wold het belang van de natuur onder de aandacht brengen.

En dat lukt, laat junior boswachter Martine van den Ende weten. “Het project is nu al een groot succes. Zo is er enorm veel animo voor de 40 kilometer lange fietstocht dwars door de ongerepte natuur van het Drents-Friese Wold. Onderweg komen deelnemers langs zestien verschillende kunstwerken. Erg inspirerend en ontspannend!” ■

Een echte schat

Eind juli vond boswachter Sjaak van Dijk iets heel bijzonders op de Boschplaat op Terschelling: een deel van het wrak van een achtiende-eeuws handelsschip. In het schip lag nog een restant van de lading. Sjaak en zijn vrouw Ilse waren een week als vrijwillige vogelwachters aan het werk en zagen op een avond, toen zij langs het strand liepen, iets opvallends aan de vloedlijn. Bij nadere inspectie bleek het om een scheepswrak te gaan, en Sjaak ontdekte tussen het zand, dat in een dikke laag op de bodem lag, koperen pannen, tal van potscherven, bossen koperen staven en een grote hoeveelheid witte kralen.

“Die kralen zijn uniek”, zegt conservator Frans Schot van het gemeentelijk museum ’t Behouden Huys, die door Staatsbosbeheer op de hoogte werd gebracht. “Ze werden in de achtiende eeuw als ruilmiddel gebruikt om voor slaven te betalen.” Staatsbosbeheer is erg behoedzaam omgegaan met de vondst, omdat in de directe omgeving nesten van strandbroeders lagen, zoals de zeldzame bontbekplevier en de strandplevier. “We wilden de natuur uiteraard geen schade toebrengen en hebben vanwege het broedseizoen ook niet direct ruchtbaarheid aan de vondst gegeven”, aldus de Terschellingse boswachter Jan Ellens. ■

Nu geopend: het Kaplaarzenseizoen

Stampen in regenplassen, oranje kleurende bladeren en warme sjaals: wordt het soms herfst? Inderdaad, het Kaplaarzenseizoen, zoals Staatsbosbeheer het noemt, begint op 21 september. Er staan weer veel najaarsactiviteiten gepland. Organiseer jij iets in jouw natuurgebied? Geef het dan door via redactie@staatsbosbeheer.nl, dan kan het mee in de landelijke publiciteit.

Voor elk seizoen zijn Naar Buiten-communicatiematerialen beschikbaar, zoals posters, flyers en Buitenladders. Sommige spullen zijn kant-en-klaar, in andere kun je nog eigen teksten plaatsen om zelf je publieksactiviteiten in Naar Buiten-stijl te communiceren. ■

Bestellen?
Digitalis > Kerntaken > Communicatie > Naar Buiten

September Fortenmaand

Dit jaar vindt de negentiende editie van de Fortenmaand plaats. De hele maand september openen de forten van de Nieuwe Hollandse Waterlinie hun deuren voor het publiek en vormen ze het decor voor onder meer kunstexposities en theatervoorstellingen. Ook zijn er verschillende rondleidingen, wandelingen, speurtochten en workshops rondom de forten, die bezoekers mee terugnemen in de tijd. ■

Meer informatie: www.fortenmaand.nl

Column directie

Bijzondere werkschuur

Tien jonge mannen staan in de zon, trots en vol verwachting. Ze dragen een T-shirt ‘Vrijwilliger van Staatsbosbeheer’ en luisteren naar toespraken van de burgemeester, een bestuurder en een regiodirecteur. De woorden gaan enigszins langs hen heen. Dan mogen ze klappen. Ze leven op, lachen en applaudiseren enthousiast.

De tien jongelui zijn cliënten van Driestroom, een organisatie voor mensen die speciale begeleiding nodig hebben om in de maatschappij te kunnen functioneren. Vandaag is in Overasselt de nieuwe duurzame werkschuur geopend. Daarin gaan mensen van Driestroom onder begeleiding eenvoudige spullen van hout en andere materialen maken.

Al sinds 1996 werken Staatsbosbeheer en Driestroom samen. De werkschuur werd zelfs ontworpen in samenspraak met de cliënten. Werken in de natuur blijkt rustgevend en ontspannend te zijn voor de Driestromers. Over enige tijd zagen ze houtblokken, afkomstig uit de bossen van Staatsbosbeheer, voor de nieuwe verwarmingsinstallatie.

Binnenkort wordt bekeken of de cliënten in de toekomst werkzaamheden in de aangrenzende natuurterreinen kunnen uitvoeren. Misschien komt in het kantoor van Staatsbosbeheer een theehuis, waar de jongens kunnen helpen in de bediening of in de keuken.

De beheerder van Staatsbosbeheer is gelukkig met de nieuwe werkschuur én met de blije gezichten van de mensen van Driestroom. Ook de ouders van de jongens zijn enthousiast, want deze plek geeft hun kinderen minder prikkels dan locaties in de stad.

In en rondom de werkschuur komen veel dingen bij elkaar: duurzaam natuurbeheer, duurzame energieopwekking, duurzame bouw met hout uit onze eigen terreinen en duurzame samenwerking tussen Staatsbosbeheerders en Driestromers. Kortom: iets om trots op te zijn.

Piet Winterman
Regiodirecteur Oost

Waar kan ik terecht met welk probleem?

Problemen op het werk voelen vaak als een taboe. Toch kunnen ze je dagelijks leven, ook privé, aardig vergallen. Vaak helpt het om met iemand te praten, maar bij wie moet je dan wezen? Bij collega's, bij externen, misschien zelfs allebei? Hier een overzicht van de relevante personen, en van de problemen waarmee je bij hen terechtkunt. En één advies: aarzel niet te lang als er iets is, maar ga naar ze toe.

Bedrijfsarts

"Bij mij kun je terecht als je langdurig of vaak ziek bent en je daardoor niet goed functioneert op je werk. Contact opnemen kan op eigen initiatief of op advies van je werkgever."

Staatsbosbeheer heeft per regio een bedrijfsarts. Centraal Staatsbosbeheer kan terecht bij de bedrijfsarts van regio West. Medische gegevens blijven vertrouwelijk. Indien nodig wordt aan de leidinggevende verteld wat hij van de werknemer mag verwachten.

Klokkenluidersregeling

Hier kun je terecht als je het idee hebt dat de wet, regelgeving of interne beleidsvoorschriften van Staatsbosbeheer worden geschonden, bijvoorbeeld bij diefstal. Als je anoniem wilt blijven bij het gebruikmaken van deze regeling, kun je contact opnemen met de vertrouwenspersoon. Zo niet, dan loopt het proces via je leidinggevende.

Vertrouwenspersoon

"Bij mij kun je terecht als je te maken hebt met ongewenste omgangsvormen bij Staatsbosbeheer, en je het idee hebt dat je binnen de organisatie niet gehoord wordt. Wat we bespreken is vertrouwelijk, en we zoeken samen naar een oplossing."

De vertrouwenspersoon van Staatsbosbeheer is Jacqueline Plug. Ze is anoniem bereikbaar per post en telefoon. Ook kun je haar mailen. Zie verder ook onder 'klokkenluidersregeling' en 'klachtencommissie'.

Ombudsman

"Vanaf eind 2012 kun je bij mij terecht als je vindt dat je leidinggevende te veel druk op je uitoefent in het kader van het veranderingsproces van onze organisatie."

De ombudsman is een nieuwe voorziening. Dit najaar zal op Digitalis te lezen zijn wie deze rol gaat vervullen.

Bedrijfsmaatschappelijk werker

"Bij mij kun je terecht met allerlei soorten problemen die invloed op je hebben in je werk. Dat kan bijvoorbeeld zijn dat je door grote werkdruk slecht slaapt of dat je door een langdurige ziekte van je partner moeite hebt om privé en werk te combineren."

Staatsbosbeheer heeft per regio een bedrijfsmaatschappelijk werker (bmw'er). Centraal Staatsbosbeheer kan terecht bij de bmw'er van regio West. De gesprekken zijn op basis van vertrouwelijkheid.

Klachtencommissie

Burgers en medewerkers kunnen klachten indienen. Mondelinge klachten proberen we zoveel mogelijk mondeling af te handelen. Schriftelijke klachten worden direct na binnenkomst geregistreerd door DIV en doorgestuurd naar de klachtcoördinator in de regio of bij de concernstaf. Als een regiodirecteur of de directeur oordeelt dat het om een ernstige klacht gaat, dragen zij de klacht voor behandeling en advies over aan de klachtencommissie. De commissie adviseert de regiodirecteur of de directeur over het uiteindelijke oordeel. Wil je als medewerker een klacht indienen, dan kun je voor ondersteuning terecht bij de vertrouwenspersoon.

Bezwarenprocedure

Als je het niet eens bent met een juridisch besluit dat van directe invloed is op je arbeidsvoorwaarden of rechtspositie, kun je een bezwaarschrift indienen bij de directeur. Vervolgens brengt de bezwarenadviescommissie advies uit over het ingediende bewaar. Op grond daarvan kan een heroverweging plaatsvinden.

Meer informatie, telefoonnummers en e-mailadressen vind je op Digitalis:

Ondersteuning > Personeel

Praktijkvoorbeeld bedrijfsmaatschappelijk werker

Een medewerker (man, 51) slaapt slecht, is moe, vergeet veel en maakt te veel uren. Zijn leidinggevende verwijst hem door naar een bmw'er. Bij de intake blijkt dat zijn autistische zoon het moeilijk heeft op school, en dat door een reorganisatie twee collega's zijn vertrokken. De man voelt zich erg verantwoordelijk op zijn werk en is perfectionistisch. De leiding doet in zijn ogen te weinig aan de problemen. Hij werkt daarom steeds harder en piekert veel, waardoor hij thuis weer het gevoel heeft tekort te schieten. Hij is nog niet ziek, maar ervaart te veel stress.

Oplossingen zoeken

De bmw'er en hij zetten samen de problemen op een rij. Ze zoekt met hem naar oplossingen voor de autistische zoon, geeft uitleg over stress en over mogelijkheden om die te verminderen, en overlegt met zijn leidinggevende of de man wat minder werk en verantwoordelijkheden kan krijgen. Vervolgens pakken ze zijn perfectionisme en te grote verantwoordelijkheidsgevoel aan. Na een poosje neemt de stress af, doordat hij zich gesteund voelt door de organisatie, zaken leert relativeren en nieuwe hulp heeft voor zijn zoon.

Praktijkvoorbeeld vertrouwenspersoon

Sinds ze op een nieuwe afdeling werkt, gaat een medewerker (vrouw, 36) met tegenzin naar kantoor. Ze heeft buikpijn, hartkloppingen en maakt veel fouten. Regelmatig hoort ze de mannen op een negatieve manier over vrouwen praten, soms zijn er seksueel getinte grappen. De leidinggevende praat niet met de groep mee, maar lacht wel bij 'grapjes'. Toen ze gisteren langs iemands laptop liep, zag ze die collega snel een huidkleurig plaatje wegklikken.

Oplossingen zoeken

Ze staat op het punt om haar baan op te zeggen, maar besluit een afspraak te maken met de vertrouwenspersoon. In vertrouwen bespreekt ze de werksituatie en de effecten op haar functioneren. De vertrouwenspersoon brengt rust en structuur aan door de situatie samen te vatten en met de vrouw de mogelijke oplossingen te inventariseren. Na bedenktijd besluit ze de kwestie met de leidinggevende te bespreken. De vertrouwenspersoon ondersteunt haar door een manier van communiceren voor te stellen die de grootste kans heeft op het gewenste effect. Dat werkt: de leidinggevende pakt het signaal goed op, waardoor de vrouwonvriendelijke opmerkingen stoppen. ■

Wildtellingen onpartijdig?

Onlangs was er commotie over foutieve tellingen van reewild in Drenthe. Wat is bij het tellen van wild onze eigen rol? En kunnen wij voorkomen dat andere partijen in de fout gaan?

In juni besloot de provincie Drenthe het aantal reeën dat in de provincie geschoten mag worden, te halveren. Aanleiding hiervoor was de ontdekking dat wildbeheereenheden (wbe's) bij de laatste voorjaarstellingen hogere aantallen reeën hadden doorgegeven dan er echt waren, om zo meer machtigingen voor afschot te verkrijgen. Ook eerder kwam al eens in het nieuws dat de cijfers van wbe's niet altijd kloppen. Wordt er op grote schaal gesjoemeld? "Nee", zegt fauna-ecoloog Meta Rijks. "Ik weet van een geval op Schouwen waar geruzied werd over cijfers, maar ik geloof niet dat het veel voorkomt. Buiten Drenthe gaan jagers en niet-jagers vaak samen eropuit om te tellen. Dat is altijd beter."

Gemengde koppels

"De rol van Staatsbosbeheer bij reewildtellingen is overal anders", zegt Meta, "afhankelijk van de beoordeling van de boswachter ter plekke. Als het om grote gebieden gaat, zijn we er altijd bij betrokken, maar bij een klein snippertje kan een boswachter besluiten dat het niet nodig is. De samenwerkingsverbanden zijn overal weer verschillend van aard: de boswachter die vrijwilligers inzet, de wbe die vraagt of Staatsbosbeheer wil meedoen, een jager die met iemand van Faunabeheer op pad gaat. Zelf alle reewildtellingen doen is geen optie. Daar hebben we de mankracht niet voor. Bovendien kunnen we wel in onze eigen terreinen gaan tellen, maar het is beter het hele leefgebied van de reeënpopulatie in één keer te doen. Het beste is om zo veel mogelijk met gemengde koppels op pad te gaan. Een positieve bijkomstigheid daarvan is je meerdere mensen een leuke avond bezorgt, omdat ze vrijwel altijd reeën zien."

Verleiding

Harry Hees, boswachter I&M op de Veluwe, heeft ruime ervaring met tellingen. Geen recente ervaring overigens, omdat de reeënstand op de Veluwe al een poosje min of meer constant is en geen noemenswaardige schade veroorzaakt. De natuur blijkt dit goed zelf te kunnen regelen. Wat de andere tellingen en het afschot van dieren betreft, heeft Staatsbosbeheer Veluwe sinds een paar jaar de regie duidelijk zelf in handen. Harry: "Bij het tellen van edelherten en zwijnen proberen we altijd groepjes samen te stellen die kennis van zaken hebben en waar altijd één persoon

> "Een extra streepje is zo gezet"

zonder jachtbelangen bij zit: een natuurgids of een boswachter. Voor sommige jagers – ik zeg met nadruk sómmige – is de verleiding groot om meer te tellen dan ze zien. Dat kun je voorkomen door er een onpartijdige persoon naast te zetten. Gelukkig zijn er altijd genoeg mensen die meewillen, want het is een prachtige klus."

"Wie echt kwaad wil, kan de boel altijd flessen", zegt Meta tot slot. "Een extra streepje is zo gezet. Maar ik denk dat het merendeel van de jagers er goed van doordrongen is hoe schadelijk zo'n geval als dit in Drenthe is." ■

Waddenzee profiteert van brede samenwerking

'Het tij gekeerd' heeft het tij gekeerd

Hoe beheer je zeenatuur zo goed mogelijk? Dit was de centrale vraag tijdens de intervisiebijeenkomst 'Het tij gekeerd', op 13 juni 2012 in het Overijsselse Den Nul. Tijdens de bijeenkomst kregen zo'n 15 collega's inspirerende inleidingen te horen van enkele hoofdpersonen van de Coalitie Wadden Natuurlijk.

Het leek een onmogelijke opgave om economische en ecologische belangen in het Waddengebied op elkaar af te stemmen. Jarenlang lagen de wensen van visserij, delfstoffenwinning en natuur mijlenver uit elkaar. Doorgaan op dezelfde voet betekende een uitgemergeld ecosysteem met weinig diversiteit. Daar is inmiddels verandering in gekomen. Acht natuurorganisaties werken nu al zo'n acht jaar samen in de Coalitie Wadden Natuurlijk (CWN), op basis van de gezamenlijke visie 'Het tij gekeerd'. Dat bevat vijf verschillende deelprogramma's die de Waddenzee duurzaam moeten herstellen.

Mosselvisserij

De inleiders vertelden over de successen die de afgelopen jaren zijn geboekt. Breed samenwerken is een zinvolle strategie gebleken. Zo werd in 2008 onder het deelprogramma 'Naar een rijke Waddenzee' een convenant over duurzame mosselvisserij afgesloten. "Hiermee ging een lang gekoesterde wens in vervulling", zegt Michiel Firet, gespreksleider en initiatiefnemer van de middag. "Het betekende een belangrijke stap naar verbetering van het waddenecosysteem. Visserij kan en mag, maar wel kleinschalig, zonder bodemverstoring en passend bij de draagkracht van dit gebied. Zo kan de biodiversiteit zich weer herstellen."

"Het is belangrijk hóe je met elkaar samenwerkt. In het begin merk je dat

> "Visserij kan en mag, maar wel kleinschalig"

natuurorganisaties vooral gaan voor eigen issues. Maar de sleutels tot succes zijn teamvorming, het opsporen van interne traagheid en een goed visionair verhaal. We werkten offensief samen en keken naar het belang van de Waddenzee als geheel. Door vervolgens de inhoudelijke thema's samen te brengen in hogere doelen – de vijf deelprogramma's – ontstond er een plan met duidelijke, gezamenlijke doelstellingen en actiepunten."

Kennis delen

Integrale samenwerking leidt tevens tot bundeling van kennis over zeenatuur. Michiel: "Staatsbosbeheer weet veel over beheer van eilandnatuur, zoals vegetaties en diersoorten, maar relatief weinig over beheer van natuur onder water en de bijbehorende ecologische relaties. Cruciaal is een continue verbinding tussen wetenschappelijke kennis en beheer van het gebied, bijvoorbeeld de wisselwerking tussen ecologie van het waddensysteem en de ontwikkeling van mosselbanken en zeegrasvelden. Door kennis te delen, leg je het fundament voor herstel van natuurwaarden en integraal beheer van eiland- en waddennatuur."

Iets waar nog duidelijkheid over moet komen, is de vraag wie er in het Waddengebied verantwoordelijk is voor het beheer van biodiversiteit en gepast medegebruik, zoals recreatie. Michiel: "Daar is nu geen enkele organisatie op aanspreekbaar, zelfs Rijkswaterstaat niet. We willen toe naar één organisatievorm waarbij dagelijks beheer en behoud van de biodiversiteit gewaarborgd zijn." ■

Kijk voor meer informatie op:
www.hettijgekeerd.nl en www.rijkewaddenzee.nl

Monumentenbeheer nieuwe stijl

Beschermen, beleven en benutten

Van arbeiderswoning tot buitenplaats, van grafheuvel tot vuurtoren: Staatsbosbeheer bezit bijna duizend monumenten die iets vertellen over de Nederlandse geschiedenis, en het publiek is dol op die verhalen. Daar kun je wat mee!

Monumenten lopen sterk uiteen, niet alleen in aanblik en geschiedenis, maar ook in betekenis, belevingswaarde en exploitatiekansen. Met name naar deze laatste drie aspecten is gekeken bij de analyse op hoofdlijnen die van alle Staatsbosbeheer de monumenten is gemaakt. De analyse wordt de komende tijd samen met de regio's verder verfijnd, om te bepalen waar we met voorrang in willen investeren. "Want we beheren en beschermen onze monumenten nu wel, maar we kunnen er veel meer uithalen", zegt An van Veen, programmaleider monumentenbeheer. "Monumenten laten de bezoeker zien wat er in deze omgeving is gebeurd. Als we daarmee meer naar buiten treden, kunnen meer mensen genieten van de bijbehorende verhalen en van de schoonheid. Bovendien is het financieel noodzakelijk dat we de monumenten en hun omgeving beter gaan exploiteren."

> "Vanuit de badkamers keek je uit over de Veluwe – alsof je in het paradijs beland was"

Belangstelling is er inderdaad genoeg voor monumenten, merkt Christine Meeusen, projectleider Vuurtoreneiland. "Toen wij bekendmaakten dat we op zoek zijn naar een exploitant voor Vuurtoreneiland, maakte dat veel los. Mensen wilden zo'n prachtige, 'geheime' plek vlak bij Amsterdam wel eens zien. Nu organiseren we nog zelf excursies, samen met twee reders en verhuren het eiland als locatie voor theater, films en bruiloften. Maar de opbrengsten zijn lang niet voldoende om de restauratie te financieren, dus vandaar dat we een exploitant voor het eiland zoeken.

Volgens Piet Winterman, regiodirecteur Oost, kunnen goed beheer en exploitatie prima samengaan. "Sphinx heeft zijn nieuwe badkamerlijn in Radio Kootwijk gepresenteerd. Ze waren laaiend enthousiast over het gebouw, dat geïnspireerd is op Egyptische sfinxen. Vanuit hun badkamers keek je zo uit over de Veluwe – alsof je in het paradijs beland was. Zulke activiteiten leveren revenuen op, bijvoorbeeld voor restauratie."

Tijdlagen

Nu Staatsbosbeheer minder afhankelijk wil worden van subsidies, worden het beheer en de exploitatie van monumenten opgenomen in de districts- en meerjarenbegrotingsplannen en de beheerplannen. Aan districtshoofden de taak om de exploitatie sluitend te krijgen.

"Het districtshoofd is een belangrijke schakel bij het leggen van verbindingen met bedrijven en overheden", zegt Robert Timmer, projectleider Fort Rammekens. "Hij heeft een groot netwerk en weet wat er gebeurt en welke belangen er spelen. Zo is het gelukt Zeeland Seaports financieel te laten bijdragen aan het herstel van het fort. Zij kunnen zo mooi laten zien dat ze meer doen dan alleen havenactiviteiten."

Bij zowel Radio Kootwijk als Fort Rammekens vormen nu al de drie B's van het monumentenbeleid – beschermen, beleven en benutten – de richtsnoer. Ook voor Jori Wolf, medewerker landschap en cultuurhistorie in regio Noord, zijn dit bekende termen. Zij was nauw betrokken bij de herinrichting van het grootste archeologische rijksmonument van Nederland, het Strubben-Kniphorstbosch. "Een deel van het gebied is opnieuw ingericht, zodat sporen uit alle tijdlagen beter zichtbaar konden worden voor de bezoekers. Hierdoor komt het verhaal dat het landschap vertelt beter uit de verf." ■

Het Landelijk Managementteam heeft in mei de uitvoeringstrategie voor monumentenbeheer vastgesteld. Het uitgangspunt is dat monumentenbeheer een essentiële taak van Staatsbosbeheer is, die we dan ook verder willen ontwikkelen. Uitgeroepen tot centrale pijlers zijn de begrippen beschermen, beleven en benutten. Staatsbosbeheer wil als erfgoedbeheerder vindbaar en zichtbaar zijn.

Lopen tussen de grafheuvels

In het Speulder- en Sprielderbos heeft Staatsbosbeheer in juni een zogeheten 'ensemble' vrijgemaakt en hersteld: een verzameling van, in dit geval negen, grafheuvels. Dit gebeurde samen met archeologen van de Rijksdienst voor Cultuurlandschap en Erfgoed en de Archeologische Monumentenwacht. De werkzaamheden maken deel uit van een beheerplan voor al onze Veluwse grafheuvels. Het plan wordt voor driekwart gefinancierd uit het ILG-programma van de provincie Gelderland.

Leerling-beheerder Vahid Dizdarevic: "Hier op de Veluwe liggen veel grafheuvels. Alleen in ons gebied al zijn er bijna tweehonderd bekend en beschermd. De universiteit van Leiden doet er sinds een jaar onderzoek naar. Een van de ontdekkingen is dat de omgeving van de ensembles nog allerlei andere sporen van gebruik verbergt. De oorsprong van de grafheuvels wordt geschat op ergens tussen de latere Nieuwe Steentijd (2850-2000 v. Chr.) en de Bronstijd (2100-800 v. Chr.). Alle bekende grafheuvels hebben een beheerlabel gekregen, waarvan we vijf soorten hebben beschreven in het beheerplan. We hebben bij het herstel vooral gekozen voor de grafheuvels die het publiek het makkelijkst kan zien. Op plekken waar er veel bij elkaar liggen, zoals hier bij buurtschap Drie, hebben we voor herstel en beleving gekozen. We verleggen hier bovendien de route, zodat je als bezoeker straks tussen de grafheuvels door loopt." ■

Eerst worden de grafheuvels vrijgemaakt, zodat de samenhang van het ensemble weer zichtbaar wordt.

De grafheuvel wordt ingemeten om te bepalen waar het centrum en de uiteinden zich bevinden.

Een graafmachine lost zand, waarna het profiel met de hand hersteld wordt.

Een doorkijk op de herstelde grafheuvels van het ensemble.

Tweede Kamerverkiezingen

Wat vindt de politiek van natuur?

Onderwijs, de kosten van de zorg, Europese samenwerking, de euro: op deze en andere thema's geven de verkiezingsprogramma's aan in welke richting de politieke partijen ons land de komende vier jaar willen (be)sturen. Op 12 september gaat Nederland naar de stembus. Elke politieke partij schrijft in haar verkiezingsprogramma over onderwerpen die de toekomst van Staatsbosbeheer aangaan. Wij maakten een overzicht van de standpunten die de partijen van lijst 1 tot en met 10 erop nahouden over 'onze' onderwerpen, zoals natuur, duurzaamheid en ruimtelijke ordening. De ideeën over de beste aanpak verschillen, en ook over de rol van Staatsbosbeheer lopen de meningen uiteen. Wel of niet privatiseren? Wat te doen met de EHS? Lees hoe de Kamerleden denken over groene thema's.

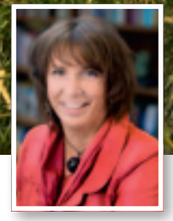

VVD

Helma Lodders, nummer 22 op de lijst

- EHS aanpassen en het tempo van ontwikkeling herzien
- Minder Natura 2000-gebieden
- Ruimtelijke ordening in handen van provincies en gemeenten
- Een nieuwe, eenvoudige Natuurwet
- Natuur draagt bij aan waterveiligheid

"Natuur draagt bij aan ons welzijn, biedt mensen ruimte om te recreëren en levert waardevolle grondstoffen. Duurzaam natuurbeleid is voor ons vooral een realistisch en haalbaar natuurbeleid, waarin overheid, natuurorganisaties en landbouw samenwerken aan een aantrekkelijk landschap.
Staatsbosbeheer behoudt in onze visie zijn rol als beheerder van de natuur. Wel moet de organisatie particulieren meer betrekken bij planvorming en beheer en meer samenwerking zoeken met ondernemers. Dat maakt Staatsbosbeheer sterker, beter gedragen door de burger en minder afhankelijk van de belastingbetaler.
De decentralisatie van het natuurbeleid willen we verder vormgeven in een nieuwe Natuurwet. Die is nodig om de lappendeken aan wet- en regelgeving aan te pakken. De wet moet het beleid vereenvoudigen en kwetsbare gebieden beschermen, maar tegelijk de kans op misbruik van regels verkleinen.
Bij het realiseren en beheren van de EHS is samenwerking nodig. Wij willen particulieren en natuurorganisaties meer mogelijkheden bieden zelf verdienmodellen te ontwikkelen voor het beheer van gebieden, bijvoorbeeld door het toestaan van horeca of andere activiteiten." ■

PvdA

Lutz Jacobi, nummer 11 op de lijst

- Steden en mensen meer verbinden met natuur
- Invoering Wet Mooi Nederland, EHS afmaken
- Natte natuur benutten voor waterveiligheid
- Bij ingrepen in ruimtelijke ordening natuurschade compenseren

"Planten, dieren en mensen hebben ruimte nodig. Dat vraagt om robuuste natuurgebieden met verbindingszones. Het laatste kabinet heeft die verbindingen kapotgemaakt en daarmee schade aangericht, onder andere aan biodiversiteit. Dat maakt natuur kwetsbaarder, met als gevolg dat je meer moet onderhouden en dat de toegankelijkheid voor het publiek afneemt.

Als je natuurbeheer op de markt brengt, veronderstelt dat dat je winst maakt. Voor mij staat goede natuur voorop. Het gaat om de waarde, niet om de prijs. Dat is voor een groot deel publiek belang, daarom moet Staatsbosbeheer gelieerd blijven aan de overheid. Ik vind wel dat de organisatie zich meer moet laten gelden. De afgelopen periode reageerde Staatsbosbeheer bangig, stilletjes. Er zit volop deskundigheid, dus laat je horen. Geef aan wat je wel en niet kunt beheren met het beschikbare budget.

Ik hoop dat er een groener kabinet komt. Als wij daarin zitten, bieden we direct de Wet Mooi Nederland aan. Daarin staat het netwerk van de natuur centraal." ■

PVV

Richard de Mos, niet herkiesbaar*

- Verbod op plezier-, druk- en drijfjacht
- Minder Europese regelgeving voor Nederlandse natuur
- Stoppen met subsidiëring duurzame energie
- Minder regels voor visserij
- Illegale dierhandel aanpakken

"De laatste maanden was ik veel op werkbezoek, onder ander in de Weerribben. Een prachtig gebied. De PVV ziet het belang van natuur in. Er moet zeker geld naartoe, alleen minder vanuit de overheid. Wat ons betreft wordt Staatsbosbeheer een Landgoed bv waarin je aandelen kunt kopen. Er werken mensen die alles van natuur weten en daar bevlogen over vertellen. Ik weet zeker dat burgers en bedrijven bereid zijn daar financieel aan bij te dragen.

Natuur moet voor iedereen toegankelijk zijn. Staatsbosbeheer mag meer doen om natuurgebieden te exploiteren. Denk aan een huisje huren in het bos of met een fluisterboot een watergebied verkennen. Je moet natuurlijk rekening houden met kwetsbare natuur, maar er is meer mogelijk dan nu gebeurt.

Het eerste wat de PVV bij regeringsdeelname wil aanpakken, zijn illegale lozingen. Tijdens een bezoek aan de Hoge Veluwe zagen we oude koelkasten in het bos. Sommige mensen zijn te beroerd om hun afval op te ruimen. Dat mag van ons grondig worden aangepakt, net als stropen." ■

CDA

Jaco Geurts, nummer 8 op de lijst

- Burgers en maatschappelijke organisaties betrekken bij natuur
- Natuur effectief en simpel beschermen volgens Europese regelgeving
- Meer ruimte voor groen in de stad
- Compensatie voor bouw en infrastructuur op natuurgronden

"Natuur gaat voor een belangrijk deel over beleving. Wij denken dat het draagvlak groter kan door betere verbindingen te maken met recreatie, landbouw en overige economie. Het beheer moet regionaal effectief gebeuren. Vuurtoreneiland bij Amsterdam is een voorbeeld van hoe je met particuliere initiatieven burgers toegang geeft tot een gebied. Dankzij de inkomsten uit dit soort projecten hoeft de overheid minder geld bij te dragen.

Het idee van Frederik van Beuningen, lid van de adviesraad van Staatsbosbeheer, om van Staatsbosbeheer een volksaandeel te maken wijzen we niet meteen af. Of je het beheer zo beter kunt organiseren is voor mij nog een vraag. Aan de andere kant hoeft beheer niet per se duur te zijn. Vrijwilligers inzetten kost minder en versterkt de band tussen burger en natuur.

Onze partij hanteert voor natuur drie B's: beheer, buur en belasting betalen. Op de laatste twee punten zijn meer initiatieven mogelijk. Het gaat om het evenwicht tussen wat de belastingbetaler bijdraagt en wat hij daarvoor terugkrijgt." ■

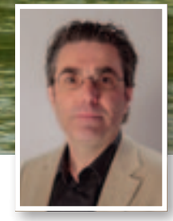

SP

Henk van Gerven, nummer 10 op de lijst

- Regie bij rijksoverheid voor duurzame ruimtelijke inrichting
- EHS voltooien
- Bescherming van natuurwaarden via wetgeving versterken
- Dierenwelzijnsnormen aanscherpen
- Verbetering waterkwaliteit

"De mens komt voort uit de natuur, dat geeft het belang aan van goed beheer. Het laatste kabinet brak radicaal met de koers richting EHS. Staatssecretaris Bleker wilde een huis dat nog geen dak heeft helemaal afbreken; daar zien wij niets in. Het budget voor natuur bedroeg in 2011 800 miljoen euro op een bruto nationaal product van 600 miljard – een schijntje vergeleken met de kosten voor gezondheidszorg.

Wij willen burgers meer mogelijkheden geven mee te werken aan natuur en ervan te genieten, bijvoorbeeld via vrijwilligerswerk en inspraak bij natuurontwikkeling. Staatsbosbeheer blijft in onze visie een publiek orgaan. Het is wel belangrijk dat de organisatie mensen meeneemt in haar verhaal. De verkoop van geweien uit de Oostvaardersplassen vind ik daar een prima voorbeeld van.

Als onze partij in de regering komt, stel ik voor dat we de EHS-koers weer oppakken en onmiddellijk stoppen met de verkoop van grond. Voor de financiering van natuur maken we landelijke afspraken om te voorkomen dat provincies hun eigen gang gaan." ■

D66

Stientje van Veldhoven, nummer 2 op de lijst

- Openbare ruimte duurzaam inrichten en gebruiken
- EHS uitvoeren, in lager tempo
- Wet Mooi Nederland invoeren
- Investeren in schoon water, duurzame energie en waterberging

“Natuur staat voor vrijheid, ruimte en gezondheid, maar ook voor economie en waterveiligheid. Wij willen de natuur liefst mooier overdragen aan volgende generaties. Als we China vragen de panda te redden, is het aan Nederland te zorgen dat het gruttobestand op peil blijft.

Ons doel is dat Staatsbosbeheer een rol houdt in het publieke beheer. Anders gezegd: publiek waar nodig, marktgericht waar het kan. Dat kan bijvoorbeeld betekenen dat er meer biomassa wordt geproduceerd. Voor het publiek zal dat wennen zijn, bijvoorbeeld als er vaker kranen in het bos staan om hout te oogsten.

We houden vast aan de EHS omdat je natuurgebieden zonder onderlinge verbindingen niet goed kunt beheren. Maar we snappen ook dat boeren een boterham moeten verdienen. Daarom zien we toekomst in samenwerking. Als een boer minder boert, hoeft een beheerder minder te beheren. Wat ons betreft gaat de Natuurwet van oud-staatssecretaris Bleker van tafel en sturen we de Wet Mooi Nederland naar de Raad van State.” ■

GroenLinks

Rik Grashoff, nummer 6 op de lijst

- Aanstellen minister voor Duurzaamheid en Ruimte
- Invoering Wet Mooi Nederland
- Versterken agrarisch natuurbeheer
- EHS uitvoeren
- Geen schadelijke economische activiteiten in natuurgebieden

“Nederland is het land met zo ongeveer de minste natuur in de wereld. Als het aan ons ligt, wordt dat meer en niet minder. Daarom willen we de EHS volledig uitvoeren. Misschien is er wel meer tijd voor nodig.
We zien een duidelijke rol voor landbouw in samenhang met natuur. De eerste is dat binnen de Natura 2000-gebieden natuurboeren mogelijk is, waarbij natuurdoelen voorop staan en de opbrengst lager is. De tweede vorm is agrarisch natuurbeheer, daar gaan landbouw en natuurbeheer gelijk op.

Ons voorstel voor Staatsbosbeheer luidt: vermaatschappelijken. Privatiseren zien we als uitverkoop van de natuur om de schatkist te spekken. Staatsbosbeheer moet op grotere afstand komen van de Haagse politiek. Denk aan een stichting of vereniging waarin natuurminnende burgers meedenken over natuurbeheer.

Als wij in de regering komen, gaan we het proces van de EHS weer vlottrekken en geld beschikbaar stellen voor het beheer van gebieden buiten de EHS. Want natuurgebieden bij de stad moeten we ook in stand houden.” ■

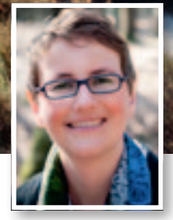

ChristenUnie

Esmé Wiegman, niet herkiesbaar*

- Bundelen van bebouwing en behoud open landschappen
- Herijking EHS en Natura 2000
- Beter evenwicht tussen natuur en visserij
- Samenwerking tussen boeren- en natuurorganisaties versterken

“Onze inzet voor de natuur komt voort uit onze christelijke achtergrond. We hebben de schepping gekregen om ervoor te zorgen. Dat betekent bebouwen en bewaren. Bewaren staat voor natuur in stand houden, door te bebouwen plukken we er de vruchten van. Aan herijking van EHS en Natura 2000 valt niet te ontkomen; we moeten de tering naar de nering zetten. Soms kun je je veel rompslomp besparen door een gebiedsgrens een paar honderd meter op te schuiven.

Wat ons betreft komen er heldere afspraken over Staatsbosbeheer. Ik zie mogelijkheden voor meer commercie, zoals houtproductie. Dat hoeft het publieke belang niet te schaden. Nu krijgt Staatsbosbeheer vaak geen toestemming voor plannen of gaan de opbrengsten van subsidies af. Dat schiet niet op.

Als onze partij mag meeregeren zetten we een streep door de bezuinigingen van staatssecretaris Bleker. We willen de samenwerking tussen landbouw en natuur stimuleren na de negatieve sfeer van de afgelopen twee jaar.” ■

SGP

Elbert Dijkgraaf, nummer 2 op de lijst

- Decentraal natuurbeheer
- Meer samenwerking tussen natuur en landbouw
- Werkbare natuurregels voor boeren en vissers
- Investeren in duurzame energiebronnen

“God heeft de mens de natuur gegeven met als opdracht daar goed mee om te gaan. Gebaseerd op Genesis betekent dat bebouwen en beheren. Bebouwen lukt aardig, beheren levert problemen op. Wij zoeken de balans. Dat in ons programma landbouw een prominente plaats inneemt, is vooral een reactie op het politieke debat. In de praktijk vragen we veel aandacht voor natuur. We accepteren de bezuinigingen en een kleinere EHS, maar hebben de staatssecretaris ook gewezen op het belang van genoeg geld voor beheer.

Het draagvlak voor natuur krimpt als Staatsbosbeheer op eigen houtje handelt. Neem het leeghalen van een bosperceel in De Peel omdat een slangensoort niet meer zou gedijen. Bij een boerenschuur honderd meter verderop hadden de dieren een nieuwe zonplek gevonden, maar ondertussen waren alle bomen gerooid. Bij projecten waar natuurbeheerders samenwerken met boeren loopt het beter. Over de toekomst van Staatsbosbeheer moeten we open discussiëren, zo lang we de expertise behouden en het publieke belang geborgd is. Wat ons betreft krijgen particuliere investeerders meer ruimte om bij te dragen aan natuur.” ■

Partij voor de Dieren

Esther Ouwehand, nummer 2 op de lijst

- EHS uitvoeren
- Meer natuur in stad en dorp
- Betere naleving van natuurwetten en -regels
- Verbod op jacht en dieronvriendelijke bestrijding van overlast door dieren

“Zonder natuur bestaat er niets; daarom zetten wij honderd procent in op wat we hebben. Dat betekent geen centimeter van de natuurgebieden af. Voor projecten in bestaande natuur vragen we een tweederde parlementaire meerderheid om te voorkomen dat een coalitie die meer asfalt wil gemakkelijk zijn zin doordrukt.

Natuur is van ons allemaal. De overheid heeft daar een belangrijke taak in, dus wordt Staatsbosbeheer niet geprivatiseerd. Wij willen dat de organisatie genoeg mandaat en middelen krijgt om haar werk naar behoren te doen. Exploitatie van natuur staan we toe als dat verantwoord gebeurt. Maar wij verzetten ons tegen het idee dat als je geen natuurwaarden voor een gebied kunt benoemen, het net zo goed weg kan. Natuur heeft waarde op zichzelf, er hoeft niet altijd een fietspad doorheen om het nuttig te maken.

Als onze partij in de regering komt, wil ik bedreigingen voor de natuur bij de bron aanpakken. Te beginnen met de vee-industrie dichtbij natuurgebieden. Natuurbeheerders zijn te vaak opruimers, dat willen wij veranderen.” ■

De Groene Kieswijzer

De Groene Kieswijzer laat zien wat de Nederlandse politieke partijen van de natuur en het milieu vinden. Wil je weten welke partijen het best bij jouw standpunten over natuur, milieu en duurzaamheid passen? Vul dan de Groene Kieswijzer in op www.groenekieswijzer.nl.

** Richard de Mos en Esmé Wiegman zijn niet herkiesbaar, maar spraken tijdens het interview elk namens hun partij.*

Buitenpas: meer inkomsten, meer inzicht

Half juni is de buitenpas geïntroduceerd en hebben de 30.000 abonnees van naar*buiten* hem cadeau gekregen. De pas levert hun tien procent korting op in de Buitencentra en de webwinkel, en ook korting bij speciale acties en evenementen. Bovendien worden ze via e-mail op de hoogte gehouden van activiteiten en aanbiedingen.

Waarom is voor deze vorm van klantenbinding gekozen? Bram Snel, adviseur marketingcommunicatie, legt uit: “De veranderende organisatie dwingt ons om ondernemender te werken en inkomsten te genereren. Doel één was dus: meer bekendheid voor onze producten. Dat kun je het makkelijkst bereiken door je te richten op mensen die je organisatie al kennen. Staatsbosbeheer heeft een grote schare trouwe fans – lezers van naar*buiten*, mensen die in de Buitencentra komen, bezoekers van de Buitenlevenwoningen en -kampeerterreinen, deelnemers aan excursies – en we weten van hen dat ze behoefte hebben aan informatie en geïnteresseerd zijn in producten over en uit de natuur. Daarom lag het voor de hand een voordeelkaart te ontwikkelen en die te koppelen aan het abonnement op naar*buiten*.”
Niet alleen de abonnees van naar*buiten* ontvingen een pas, maar ook al onze vrijwilligers. Voor medewerkers blijft gelden dat ze, zonder pas, sowieso twintig procent korting krijgen in de Buitencentra.

Rommelig

De eerste ervaringen met de buitenpas zijn wisselend. Junior boswachter Yvonne van der Meer vertelt dat een aantal klanten de pas gebruikt bij betaling in Buitencentrum Schoorlse Duinen. “Dat verloopt soms rommelig, omdat het scannen van de pas niet lukt. Daarom berekenen we de tien procent op de algemene manier en niet door middel van het scannen van de pas.”

> “Naar*buiten* wordt aantrekkelijker door de buitenpas”

Bovendien weet Yvonne uit eigen ervaring dat niet alle campingbeheerders op de hoogte zijn van de eenmalige korting die buitenpashouders krijgen op een camping van Staatsbosbeheer. “Medewerkers moeten nog beter worden geïnformeerd over de pas. Toch geloof ik in de toekomst van dit product. Vrijwilligers zijn er blij mee en het publiek vindt een abonnement op naar*buiten* aantrekkelijker door de buitenpas.”

Klantenpanel

De hoofddoelen van de buitenpas zijn hogere verkoopcijfers en meer bezoeken aan locaties en evenementen, maar daar blijft het niet bij. Bram: “We hopen dat we een deel van de pashouders in de toekomst kunnen interesseren voor een soort klantenpanel. Niet alleen om te horen aan welke producten ze behoefte hebben, ook om meer inhoudelijke discussies te voeren, bijvoorbeeld over houtkap. Zo werkt de buitenpas twee kanten op: meer inkomsten en meer inzicht in de mening van onze trouwste fans, waarmee we ons voordeel kunnen doen.”

Extra’s: wie denkt mee?

De buitenpas moet een felbegeerd object onder natuurliefhebbers worden. Om de pas meer waarde te geven, wil Staatsbosbeheer behalve de standaardkorting regelmatig extra’s aanbieden: excursies exclusief voor kaarthouders, lastminute-aanbiedingen of spectaculaire kortingen. Wie wil hierover meedenken? Ideeën zijn welkom bij Bram Snel (b.snel@staatsbosbeheer.nl) of Els Dubbink (e.dubbink@staatsbosbeheer.nl) van het team marketing. ■

Cadeaubox

Vanaf 21 september 2012, tegelijk met de verschijning van het herfstnummer van naar*buiten*, is de pas in de Buitencentra en via de webwinkel ook verkrijgbaar in een cadeaubox. Inhoud: het laatste nummer van naar*buiten*, de buitenpas en een aantal op het seizoen afgestemde welkomstaanbiedingen. Met de aanschaf van de box wordt men automatisch abonnee van naar*buiten*. Hij kost € 17,50. Mocht je hem willen bestellen, bijvoorbeeld als een relatiegeschenk, dan kan dit via de webwinkel.

Een kleine revolutie in het Staphorsterveld

Agrarische ondernemers zijn belangrijke partners in ons dagelijks werk, want als pachter dragen ze bij aan het beheer van onze terreinen. In het Staphorsterveld wordt hun rol nu nog belangrijker: de Agrarische Natuurvereniging Horst en Maten neemt daar een groot deel van ons werk over.

“Geef agrariërs verregaande verantwoordelijkheid voor het graslandbeheer, en Staatsbosbeheer doet een stap terug.” Dat was in 2008 de wens van terreinbeheerder Hennie Olthof. En inmiddels is het bijna zo ver: binnenkort gaan de leden van Horst en Maten het dagelijks beheer in het Staphorsterveld uitvoeren, op basis van een contract dat eerdaags getekend wordt. Het is een revolutionair plan, dat volgens Hennie kansen en mogelijkheden biedt. “Agrariërs en Staatsbosbeheer zijn straks samen de vaandeldragers voor de natuur in het Staphorsterveld en versterken samen het draagvlak en de belangstelling voor natuur in de streek. Staatsbosbeheer treedt op als regisseur en adviseert waar nodig.” Het plan moet tijd en kosten gaan besparen.

Verbondenheid

Na een ruilverkaveling in 2006 kreeg Staatsbosbeheer ruim 900 hectare grond in eigendom, waarvan 700 hectare grasland. Dat was generaties lang boerenbezit geweest. Staphorster boeren hebben dan ook een sterke historische band met hun grond. “Veel boeren willen na verkoop pachter blijven. Van die betrokkenheid maken we graag gebruik, want zo creëren we in de streek verbondenheid met natuurbeheer.”

> “We hebben boeren nodig die ervoor durven te gaan”

Dit jaar verzorgt Hennie nog de pachtcontracten. Daarna is het aan de natuurvereniging om dat te regelen. De vereniging zorgt voor werving van geschikte boeren, op basis van eigen selectiecriteria. Daarnaast is Horst en Maten verantwoordelijk voor de voortgang en naleving van de contracten. Hennie: “De taken die tot nu toe bij de beheerder lagen, liggen straks bij de natuurvereniging. Wat voorop staat, is dat de terreindoelstellingen gehaald worden. Wij blijven terreineigenaar en we gaan voor graslandbeheer van goede kwaliteit, met weidevogels en bloemrijke vegetaties.”

Regie weggeven

Naast veel lof voor het plan, heeft Hennie ook kritiek gekregen, want een aantal collega’s heeft moeite met de stap. “Sommigen zijn bang dat we de regie en de kennis over het gebied weggeven aan derden. Dat kan ik me voorstellen.” Tegelijk signaleert hij dat het tijd is voor een nauwere samenwerking met agrariërs. “Staatsbosbeheer wil thuis zijn in de streek, en deze overeenkomst voorziet in die behoefte. Daarbij is het de vraag of we in de toekomst genoeg menskracht hebben om het beheer goed rond te krijgen. Dat is door deze samenwerking gewaarborgd.”

Mocht de samenwerking bevallen, dan liggen er meer mogelijkheden in het verschiet. Bevalt het niet, dan kan het contract ontbonden worden, maar natuurlijk is dat aan beide kanten niet de bedoeling. Hennie nog een keer: “We willen in dit Natura 2000-gebied een hoge natuurkwaliteit ontwikkelen. Wat we daarvoor nodig hebben, zijn boeren die ervoor durven te gaan.” ■

Stamtafelgesprek over de faunavisie

‘Het platteland kijkt rationeler’

Het is nog rustig in café de Rat. De barkeeper bereidt de kroeg voor op een nieuwe dag, de huiskat zont in de vensterbank. Ons gezelschap druppelt binnen: André Smit, senior medewerker terreinbeheer, Imke Boerma van public affairs, Auke Boersma, medewerker gebiedsontwikkeling, Rein Zwaan, boswachter monitoring en Guus Verhorst, medewerker recreatie. Met Imke als discussieleider gaan we in gesprek over de faunavisie.

Imke: “Wat vinden jullie van de faunavisie? Is ie vernieuwend?”

Guus: “De faunavisie is een noodzaak, zeker voor een club als de onze.”

Rein: “Bij fauna gaat het eigenlijk altijd om dingen die het publiek raken.”

André: “De mondigheid van de burger is ook dusdanig dat je zó een rechtszaak aan je broek krijgt. Als je draagvlak wilt, moet je echt luisteren!”

Auke: “We zijn als organisatie erg florageoriënteerd, terwijl de maatschappij meer op fauna gericht is. Planten zijn voor het grote publiek niet interessant.”

Evenwicht

André: “Mag ik even abstraheren? Ik moet denken aan *equilibrium*, het evenwicht. De faunavisie – wat ik overigens een frisse, fruitige tekst vind – is een strijd om evenwicht tussen maatschappij en ecologie. Hiermee maken we het publiek meer dan voorheen een factor.”

Imke: “Maar moet je altijd luisteren naar de maatschappij?”

Rein: “Dat is afhankelijk van het krachtenveld. Bij het ganzendossier weet een kleine groep mensen veel stof te doen opwaaien. Daar moet je niet altijd je oren naar laten hangen.”

Guus: “Dat ben ik met je eens. Per saldo is de goegemeente tevreden over ons. Maar je moet met die kleine groep wel blijven communiceren.”

Auke: “Je moet het ook in perspectief zien. Op het platteland kijken mensen rationeler naar ganzen dan in de Randstad. Daar gaat het veel meer om emotie.”

Beïnvloeden

Imke: “In de faunavisie staat dat alle dieren ons even lief zijn. Klopt dat?”

Rein: “Ik vind het een moeilijke zin. Bij ons hebben we bijvoorbeeld boommarters. Als ik geen extra maatregelen tref, verdwijnen die. Maar die maatregelen gaan wel weer ten koste van een andere soort. Dus we kiezen wel, maar dat moet je dan ook kunnen uitleggen.”

Imke: “En wat als de wolf bijvoorbeeld naar Nederland komt? We hebben nu het standpunt dat we de wolf welkom heten, maar er is maatschappelijke onrust over wolven. Moeten wij daarom ons standpunt dan wijzigen?”

André: “Ik vind dat wij dan de maatschappij moeten beïnvloeden. Vooral omdat het ons eigen beheer aangaat.”

Rein: “Ik vind dat bewustmaking een goede manier is om met mensen om te gaan. Neem bijvoorbeeld de paartijd: dan geven we waarschuwingen af voor overstekend wild. Je kunt die reeën ook weghouden met beheer, met zoneren en ontsnipperen.”

Imke: “Daar zie ik wel een spanningsveld. We willen niet dat reeën doodgereden worden, maar wel dat ze zichtbaar zijn.”

Guus: “Hoe meer je je ergens over uitspreekt, hoe meer je toch als eigenaar van de dieren gezien wordt. In Leende hebben we dat met wilde zwijnen. Die worden gezien als ‘van ons’. Mensen die vinden dat ze er last van hebben, kijken naar Staatsbosbeheer.”

Herintroducties

Imke: “Een stelling: herintroducties mogen ook als ze ecologisch weinig toevoegen, maar voor bezoekers een meerwaarde betekenen.”

Rein: “Zoals wallaby’s?”

Auke: “Kom, we zijn geen dierentuin.”

Guus: “Ik heb me verbaasd over de poging met het korhoen. Misschien hadden ze dat moeten laten. Als je zorgt dat de biotoop klopt, kan het ook vanzelf komen.”

Rein: “Het korhoen is daar heel belangrijk voor de recreatie, dus dat is ook maatschappelijk. Dus wat mij betreft: wel doen!”

Imke: “Kunnen we ook diersoorten herintroduceren waar geen maatschappelijk draagvlak voor is? Wisenten op de Veluwe, bijvoorbeeld? Daarvoor zou ook gebied aan de openbaarheid onttrokken moeten worden. De faunavisie adviseert op dit punt negatief.”

Auke: “Daar is ook gewoon geen maatschappelijk draagvlak voor.”

Imke: “Hoe meet je dat?”

Imke: “Wat zou een reden kunnen zijn om de mening van de maatschappij te negeren?”

Auke: “Die is er niet. Geen draagvlak, geen actie.” ■

Meedoen met ‘aan de stamtafel’? Stuur ons een e-mail: stamblad@staatsbosbeheer.nl en wij houden je op de hoogte van volgende stamtafels.

Meer informatie over de faunavisie vind je op Digitalis:

Kerntaken > Natuur > Fauna > Visie

Column Eric van Gerrevink

Smartphone

De smartphone, eerst zag ik nog wel wat in dat alleskunnertje. Al die snufjes, heel handig: e-mail lezen in het riet, even op Buienradar kijken of je droog thuiskomt, prachtig – dat ik ooit zonder functioneerde! Maar de schrik slaat me om het hart als ik een rekening onder ogen krijg. Ik heb het gepresteerd om voor 400 euro in een maand te internetten.

Na enkele weken daalt het IQ van mijn smartphone onder dat van een pissebed. Hoe ik het scherm ook beroer, de telefoon opnemen gaat niet meer. Na diverse reparaties geef ik het op. ‘Per ongeluk’ valt het toestel voor mijn trekkerwiel. Geschrokken rijd ik achteruit, waardoor ik voor een tweede maal het touchscreen hoor kraken. Mijn kortstondige, maar dure, smartphonecarrière is voorbij.

Nu sta ik dus weer ouderwets buiten de digitale maatschappij. Maar niet lang, want een excursie met een derde klas vwo verloopt tegenwoordig heel anders dan voorheen. De klas stapt in de boot, gaat zitten en pakt de smartphone. Ik zie geen ogen, alleen maar kruinen. De keuze is nu: ga ik de strijd aan met die krentenbollen of gebruik ik hun beperking? Ik kies voor het laatste en vaar vijftien minuten zonder iets te zeggen. De grutto’s scheren over de boot, maar geen puber die er oog voor heeft. Ik zet de motor uit en laat de boot een beetje uitdrijven. Het duurt even voordat de stilte gaat opvallen. De eerste kruinen veranderen in vragende ogen: is de boot stuk? Ik laat de aanwezigen mijn nostalgische Nokia 6310 van tien jaar oud zien. Ze liggen in een deuk. Ik daag de betweters uit: “Kunnen jullie het geluid van de grutto uit die slimme apparaten halen?” Het duurt minder dan vijftien seconden of de digitale grutto overstemt de verbaasd kijkende grutto boven ons hoofd. Ik vraag info over de trek van de grutto. In rap tempo volgen de feiten: Senegal, vijfduizend kilometer vliegen. Omdat het pubers zijn, ook maar iets over de voorplanting: hoe lang duurt een wippie van de grutto? Het antwoord is voor eenieder verbazend: twee tot vier seconden.

Een jongen die goed heeft opgelet, vat het mooi samen: “Tienduizend kilometer vliegen voor twee seconden neuken.” Ik klaag nooit meer.

Onder-nemen

Hoe doe jij dat nou, Harco Bergman?

Harco Bergman, boswachter en beheerder in het Kuinderbos, haalt regelmatig de media met goede nieuwe ideeën. Zo nam hij mensen mee op excursie bij het ringen van roofvogels.

“Ik had al contact met CameraNU doordat ze hoofdsponsor zijn van de ‘Noordoostpolder naar buitendag’. Een van hun mensen, William Harpe, sprak me een op zeker moment aan over het ringen van roofvogels. Hij vertelde dat natuurfotografen dat interessant vinden. Zij kopen een lens van 6000 euro om een vogel te fotograferen. We vonden het spannend of zoiets zou passen bij een excursie. De fotografen bleken ideale deelnemers: ze zijn leergierig en enthousiast en hebben respect voor de natuur. We hebben met CameraNU de afspraak dat zij de reserveringen regelen en dat wij een planning maken. Daarbij houden we rekening met het weer en de klimbelasting. Het mooie is dat iedereen hier beter van wordt. De vogels worden gemonitord, wij kunnen de kosten drukken, en de fotografen hebben een unieke ervaring. Volgend jaar gaan we de excursies door heel Flevoland doen, in onderling overleg met de vrijwilligers die ons helpen de nesten te zoeken.”

Je laat in je werk zien dat je ondernemend bent. Is dat altijd zo geweest of heb je dat geleerd?

“Vorig jaar, toen Staatsbosbeheer moest bezuinigen, besloot ik voor mezelf om elke week 100 euro extra te verdienen óf te besparen. Soms was dat best moeilijk, maar ik verdien nu soms wel 150 of 200 euro per week. Laatst heb ik honderden euro’s bespaard door mijn auto te repareren met de as van een andere, afgeschreven auto. Zo makkelijk kan het zijn.”

Vind je dat ondernemerschap bij Staatsbosbeheer past?

“Als we alles willen blijven doen wat we doen, moeten we geld verdienen. Vroeger kregen we gewoon geld, nu moeten we zelf naar alternatieven zoeken. Wat dat betreft is de 200 miljoen uit het Kunduzakkoord bijna jammer; dan loop je toch het risico dat mensen weer achterover gaan leunen.”

Wat kunnen collega’s van jou leren?

“Ik zou zeggen, probeer ook eens 100 euro per week te verdienen. Begin daarmee, dan wil je vanzelf 125 euro verdienen, enzovoort.”

Wat kan er beter bij Staatsbosbeheer qua ondernemerschap?

“Als we Staatsbosbeheer ondernemender willen maken, moeten we kijken naar het financiële plaatje. Net als bij een Albert Heijnfiliaal. Dat houdt in dat je meer kijkt naar welke zaken geld kosten en naar wat geld oplevert. Wat dat betreft is ‘Support for Nature’ een goede stap. En als je het uitlegt, begrijpen mensen het.”

Wat doet Staatsbosbeheer juist al heel goed?

“Als ik kijk hoe goed de verkoop van geweien in de Oostvaardersplassen dit jaar ging, dan word ik daar heel blij van.” ■

Het thema van het ondernemingsplan 2012-2015 is ‘kansen benutten’. In de serie ‘Hoe doe jij dat nou...’ vragen we aan onze collega’s op welke manier zij ondernemend zijn. Wil jij deelnemen? Stuur een e-mail naar stamblad@staatsbosbeheer.nl

Meer informatie: i.nijveld@staatsbosbeheer.nl

Drenthe straks zwerfvuilvrij dankzij bewonersinitiatief

Kauwgom, lege flessen, oude meubels en patatbakjes: iedere Nederlander produceert gemiddeld meer dan anderhalve kilo afval per dag. Het meeste daarvan belandt netjes in de vuilverwerking, maar een deel blijft achter op straat of in de natuur. In Drenthe zijn ze dat zwerfafval zat. Daarom vindt op 21 en 22 september de grote opruimactie Samen Drenthe Schoon plaats.

Samen Drenthe Schoon is een initiatief van Drenthe- en natuurliefhebbers Arjen van Leeuwen (eigenaar van Van Leeuwen Communicatie) en Marieke Molendijk (IVN). Ze hoorden van de succesvolle actie Clean Up in Estland, waar in 2008 op één dag zo’n 50.000 vrijwilligers meer dan tien miljoen kilo afval opruimden – ruim 200 kilo per persoon. Dat kan in Drenthe ook, dachten ze, en gingen aan de slag, met enthousiasme en zonder budget. Via Twitter benaderden ze Staatsbosbeheer. Communicatieadviseurs Jorien Bakker en Anja Zijlstra besloten direct de actie te steunen. Jorien: “Schoonmaakacties staan bij Staatsbosbeheer hoog op de agenda en het idee sluit aan bij het thema ‘thuis in de streek’.”

Meedenken

Staatsbosbeheer adviseert de initiatiefnemers én helpt ze met organiseren. Jorien: “We denken mee over de inhoud van het probleem en over de communicatie. Daarnaast bieden we onder meer locaties aan waar opgeruimd kan worden.”

Volgens Anja levert het ondersteunen van een actie als deze niet per se extra werk op. “Je benut vooral bestaande haken, zoals de landelijke website. Bovendien communiceren we via moderne middelen zoals Twitter, roepen we onze eigen vrijwilligers op om mee te helpen en maken we gebruik van de normale afvalverwerking.”

Ambassadeur

Steeds meer organisaties lopen warm voor het initiatief. Zo heeft de provincie Drenthe gedeputeerde Rein Munniksma naar voren geschoven als ambassadeur en zullen het *Dagblad van het Noorden* en *RTV Drenthe* aandacht besteden aan de schoonmaakactie. Anja: “In april zaten we met acht organiserende partijen aan tafel, eind juli waren het er al twintig. Dat voelt goed.” Voor zo’n maatschappelijk probleem moet je krachten bundelen en samenwerken. Dat kan in Drenthe, maar ook in andere provincies. Daarom moedigen Jorien en Anja heel Staatsbosbeheer aan om in te spelen op soortgelijke initiatieven.

Help mee!

Het doel is om op 21 en 22 september 2012 zoveel mogelijk vrijwilligers te mobiliseren in Drenthe. Wil jij ook meehelpen? Meld je aan op **www.samendrentheschoon.nl.** ■

Column OR

Openheid, begrip en vertrouwen

Communicatie is al jaren een probleem bij Staatsbosbeheer. We slagen er lang niet altijd in om boodschappen helder over te dragen. Het lukt ons te vaak niet om in gewoon Nederlands, zonder allerlei afkortingen, te praten of te schrijven. We gebruiken veel te veel vaktaal, zowel in interne publicaties als naar de buitenwereld. Roddel en achterklap zijn ons niet altijd vreemd. En vertrouwen in elkaar is daardoor nogal eens ver te zoeken.

Zo, dat is eruit. En het moest een keer. Zachte heelmeesters maken stinkende wonden. De tijd is aangebroken om elkaar recht in de ogen te kijken en te zeggen waar het op staat. Eerlijk duurt het langst! Wat wij nodig hebben, zijn *openheid*, *begrip* en *vertrouwen*. Dit zijn geen loze kreten. Het zijn drie begrippen die nauw met elkaar samenhangen.

Openheid betekent dat informatie die relevant is voor anderen, zoals de informatie van de ondernemingsraad, op een nette en duidelijke manier naar buiten wordt gebracht. Als er iets te vertellen is, moeten de officiële kanalen dat op het geschikte tijdstip doen. Zelfs als het slecht nieuws behelst. Niks is namelijk zo slecht als informatie over maatregelen of veranderingen die via allerlei tussenstations bekend wordt.

Begrip slaat op de boodschap zelf. Die moet natuurlijk helder en duidelijk geformuleerd zijn. Een heldere boodschap is onder andere een ondubbelzinnige boodschap. Weg dus met onleesbare stukken; die roepen argwaan op en zorgen voor een vertrouwensbreuk die niet zomaar te herstellen is.

En met dat laatste zijn we dan meteen bij het derde belangrijke element: *vertrouwen*. Dat moet groeien, zoals iedereen weet – en er is maar één 'stomme zet' voor nodig om het weer te verliezen.

Als medezeggenschap steken wij de hand ook in eigen boezem. Waar maken we zelf fouten bij het hanteren van die drie begrippen openheid, begrip en vertrouwen? Wat kunnen wij doen om boodschappen beter te ontvangen en door te sluizen? Wanneer houd je als medezeggenschap wel en niet je mond over bepaalde kwesties? Met die vragen in het achterhoofd zetten wij alles op alles om de wereld van Staatsbosbeheer te helpen verbeteren.

Reageren? or@staatsbosbeheer.nl

Ontwikkelgesprekken voor jouw loopbaan

De doelen van Staatsbosbeheer zijn bekend: als organisatie ondernemender en flexibeler worden en de vaste formatie terugbrengen van 1000 naar 800 fte. De komende ondernemingsplanperiode moet het echt gebeuren, onder meer via individuele ontwikkelgesprekken.

In sommige regio's hebben ze al plaatsgevonden, elders staan ze nog in de planning, maar uiterlijk eind 2012 moeten alle ontwikkelgesprekken tussen medewerkers en leidinggevenden zijn gevoerd. Het doel is om te bespreken wat de medewerker wil en kan, wat de nieuwe organisatie vraagt en hoe die twee dingen bij elkaar passen. P&o'er Wim Bles licht toe: "Een ontwikkelgesprek geeft je als medewerker een duidelijker beeld van welke plek je in de toekomst wilt en kunt vervullen bij Staatsbosbeheer."

Een half jaar later volgt een voortgangsgesprek. Hierin bekijk je met je leidinggevende hoe je functioneert en hoe je je ontwikkelt binnen de veranderende organisatie. Tijdens het gesprek kom je terug op de afspraken die zijn gemaakt tijdens het eerder gevoerde ontwikkelgesprek. In 2013 is het tijd voor de functioneringsgesprekken. Dan gaat het expliciet over jouw toekomstige functie.

Ervaring

Productontwikkelaar Piet Hopman had in 2011 al zijn eerste ontwikkelgesprek. Hij bereidde zich erop voor met het formulier dat daar speciaal voor op Digitalis staat. Met zijn leidinggevende zette hij de koers van zijn werkzaamheden uit. Samen stelden ze zijn takenpakket bij: meer werken binnen het projectbureau en als districtondersteuner. In het tweede gesprek, een jaar later, besprak Piet nogmaals de mogelijkheden van het nieuwe werken en werd het te ruime takenpakket doorgenomen. Enkele afspraken werden bijgesteld voor een betere balans tussen werk en privé.
Piet meldt dat een ontwikkelgesprek prima gecombineerd kan worden met een functioneringsgesprek. Hij raadt collega's aan om zich goed voor te bereiden: "Kijk naar wat je nu doet en wat je straks wilt gaan doen. Je bepaalt zelf hoe je toekomst eruit kan zien." ■

Wim Bles

Piet Hopman

Kijk voor meer informatie en voorbereidingsformulieren op Digitalis:
Ondersteuning > Personeel > Functie en loopbaan > Gesprekken > Functioneringsgesprek

Personalia

Welkom

> Per 1 juli 2012 is **Dennis Smit** begonnen als medewerker ICT op de afdeling ICT.
> Per 1 juli 2012 is **Cees de Jong** begonnen als medewerker beheer in regio Oost.
> Per 1 augustus 2012 is **Arco Goedkoop** begonnen als beheerder in regio Zuid (hij was werkzaam in regio Noord).

Functiewijziging

> Per 1 juli 2012 werkt **Theo Heufkens** als beheerder in district Veluwe-Achterhoek.
> Per 1 juli 2012 werkt **Allert Aalders** als junior rayonmanager bij Buitenzaken.
> Per 1 september 2012 gaan **Eelco Schurer** en **Albert Velema** aan de slag als senior rentmeesters/teamleiders klantenteam bij Grond en Gebouwen. Eelco in regio Oost en Albert in regio Noord.
> Per 1 september 2012 start **Martijn van der Molen** als senior rentmeester/teamleider van het landelijk team rentmeesters bij Grond en Gebouwen.
> Per 1 september 2012 start **Herrick Poelman** als teamleider registratie en analyse bij Grond en Gebouwen.
> Per 1 september 2012 werkt **Marc Kuijer** als medewerker beheer in beheereenheid Gelderse Poort, regio Oost.

Jubileum

> Op 26 augustus 2012 vierde **Will van den Hende**, controller in regio Noord zijn 12 ½-jarig jubileum.
> Op 1 september 2012 vierden **Inge van Binsbergen**, junior medewerker informatiesystemen bij de afdeling ICT en **Marcel Jager**, beheerder **Duurswold Hogeland** in regio Noord hun 12 ½-jarig jubileum.
> **Jan de Groot**, boswachter in regio West vierde op 1 september 2012 zijn 40-jarig jubileum. **Nico Berg**, medewerker beheer in regio West vierde zijn 40-jarig jubileum op 7 september 2012.
> Op 1 oktober 2012 viert **Soraya Kloof**, medewerker administratie in regio West haar 12 ½- jarig jubileum. Op dezelfde dag viert **Peter Vanlaerhoven**, medewerker beheer in regio Zuid zijn 25-jarig jubileum.
> Op 1 oktober 2012 vieren **Jasper Kuipers**, senior medewerker gebiedsontwikkeling en **Natalie van Dijk**, medewerker beheer hun 12 ½-jarig jubileum.
> **Frank van Kalleveen**, boswachter in regio Zuid viert op 15 oktober 2012 zijn 40-jarig jubileum.
> Op 25 november 2012 viert **Ed van Kasteel**, medewerker vastgoedbeheer bij Grond en Gebouwen zijn 25-jarig jubileum.

Geboren

> Op 27 juni 2012 is **Sofia** geboren, dochter van Jan-Pieter en Solange Peijs. Jan-Pieter is senior medewerker business development bij Buitenzaken.
> Op 28 juni 2012 is **Zoë** geboren, dochter van Denny en Myra Kroeze. Denny is junior boswachter in district Fryslân, regio Noord.
> Op 25 juli 2012 is **Leah Jochewed** geboren, dochter van Doron Mehlmann en Elishewa, zusje van Noam Eliëzer. Doron is medewerker financieel beheer bij de afdeling Bedrijfseconomische Zaken in Driebergen.
> Op 25 juli 2012 is ook **Abel** geboren, zoon van Jaap Wilting en Els Keesman, broertje van Vera. Jaap is medewerker marketing bij Buitenzaken.

Tot ziens

> **Marcel Ligtvoet**, medewerker verkoop binnendienst bij Buitenzaken ging per 1 juli 2012 met eervol ontslag.
> Per 1 augustus 2012 ging **Carin Silvertand-Keijzers**, medewerker communicatie in regio Zuid uit dienst.
> Per 1 september 2012 ging **Erik Bloeming**, junior productmanager bij Buitenzaken met eervol ontslag.
> Per 1 september 2012 ging **Roelof Heringa,** medewerker gebiedsontwikkeling in regio Oost met FPU.
> Per 1 september 2012 ging **Ronald van der Stroom**, boswachter in regio Zuid uit dienst.

In memoriam

Op 16 mei 2012 is **Frits Zomer** op 64-jarige leeftijd overleden. Frits werkte meer dan 30 jaar voor Staatsbosbeheer in Westerwolde. Begonnen bij het dienstvak Bosbouw bleef hij altijd bosbouwer in hart en nieren.
Voor zijn collega's was Frits de humorvolle man die altijd voor sfeer zorgde. Begin 2011 ging Frits met FPU, hij verheugde zich op de vrije tijd voor zijn familie en hobby's. Helaas heeft hij door een kwakkelende gezondheid hier maar korte tijd van kunnen genieten. Na een paar heel zware laatste weken moest hij de strijd opgeven. We wensen zijn familie sterkte met dit verlies.

Op 5 juni 2012 is **Gerth Mol** op 61-jarige leeftijd overleden. Gerth begon eind 1969 zijn loopbaan als stagiair op de toenmalige kwekerij in het Reve-Abbertsbos, de plek waar nu de groepskampeerterrein 'De Wilgen' ligt. Vanaf 1974 werkte hij op verschillende locaties in Flevoland. Vanaf 1999 werkte Gerth in het infocentrum de OVP. Hij was trots op zijn kleinkinderen en had van hen een foto op zijn bureau staan. Eind 2010 werd Gerth ernstig ziek. Na een zware operatie begon hij aan zijn re-integratie. Eind 2011 is Gerth met FPU gegaan. Wij wensen zijn familie sterkte met het verlies.

Een nieuw gezicht

Bijna iedere Staatsbosbeheerder kent Willem van Ark. Met zijn lange, grijze baard is de beheerder van de Veluwe een imposante verschijning. Maar de komende tijd zou je hem zomaar voorbij kunnen lopen, want Willem heeft voor zijn vijftigste verjaardag zijn baard af laten scheren door zijn kinderen. Dat had hij hen beloofd, dus zo geschiedde. Daarmee is Willem voor de eerste keer in ongeveer dertig jaar baardvrij. Overigens laat hij hem toch maar weer groeien, want zoals hij zelf zegt: "Ik denk dat niemand me zonder baard herkent." ■

buitenladder

NAJAAR // SEPTEMBER – OKTOBER

SEPTEMBER

SEPTEMBER
FORTENMAAND
In september zijn er veel activiteiten te beleven in en rondom de forten en kastelen van de Nieuwe Hollandse Waterlinie. Meer info: www.fortenmaand.nl.

8/9 SEPT
OPEN MONUMENTENDAG
Dit weekend staan alle monumenten in Nederland in de schijnwerpers. Thema: groen van toen. Meer info: www.openmonumentendag.nl.

9 SEPT
BESTEL NAAR BUITEN-COMMUNICATIEMIDDELEN
Bestel voor vandaag je Naar Buiten-communicatiemiddelen voor het Kaplaarzenseizoen. Dan heb je ze op tijd in huis. Kijk voor meer info op Digitalis: Kerntaken > Communicatie > Naar Buiten.

11, 12 SEPT
KENNISUITWISSELINGSDAGEN
Dag voor junior boswachters en medewerkers beheer. Locatie: Noordkop. Thema: grens van benutten. Meer info vind je op Digitalis: Ondersteuning > Personeel > Leerplein > Kennisuitwisselingdagen.

11 SEPT
TOP 50-DAG.

12 SEPT
VERKIEZINGEN *Nederland rept zich vandaag naar de stembus.*

13, 14 SEPT
KENNISUITWISSELINGSDAGEN
Dag voor junior boswachters en medewerkers beheer. Locatie: Vechtdal. Thema: grens van benutten. Meer info vind je op Digitalis: Ondersteuning > Personeel > Leerplein > Kennisuitwisselingdagen.

21 SEPT
GROENE CONFERENTIE STAATSBOSBEHEER EN WNF *Duoconferentie over de huidige situatie in de natuurwereld. Uitsluitend voor genodigden. Meer info volgt na afloop op Digitalis.*

21 SEPT
HERFSTNUMMER NAAR*BUITEN*
Vandaag valt het herfstnummer van naarbuiten *op de deurmat. Veel leesplezier!*

21 SEPT
ACTIE SAMEN DRENTHE SCHOON
Drenthe verwelkomt iedereen om de provincie te ontdoen van zwerfafval. Help je mee? Meer info en aanmelden: www.samendrentheschoon.nl.

21 SEPT / 21 DEC
KAPLAARZENSEIZOEN
De herfst is het Kaplaarzenseizoen bij Staatsbosbeheer. Ga naar buiten en geniet van de prachtige kleuren in de natuur.

25, 26 SEPT
KENNISUITWISSELINGSDAGEN
Dag voor boswachters en medewerkers beheer. Locaties: Veluwe en Radio Kootwijk. Thema: grens van benutten. Meer info vind je op Digitalis: Ondersteuning > Personeel > Leerplein > Kennisuitwisselingdagen.

27, 28 SEPT
KENNISUITWISSELINGSDAGEN
Dag voor boswachters en medewerkers beheer. Locaties Veluwe en Radio Kootwijk. Thema: grens van benutten. Meer info vind je op Digitalis: Ondersteuning > Personeel > Leerplein > Kennisuitwisselingdagen.

28 SEPT
BEHEERDERSDAG BOS, NATUUR EN LANDSCHAP
Een ontmoetingsplek voor beheerders van bos, natuur en landschap. Aanmelden kan tot 24 september via unie@bosgroepen.nl. Meer info: www.bosgroepen.nl.

OKTOBER

11 OKT
OOR-VERGADERING
Kijk op Digitalis voor de onderwerpen die op de agenda staan.

13 / 22 OKT
HERFSTVAKANTIE MIDDEN- EN ZUID-NEDERLAND

20 / 28 OKT
HERFSTVAKANTIE NOORD-NEDERLAND

21 OKT
TIJDGEEST
De Tijdgeest vertelt op verschillende locaties spannende verhalen.

24 OKT
VERSCHIJNING STAMBLAD 5
Vandaag ligt het nieuwe Stamblad op je deurmat.

Data onder voorbehoud, kijk voor de actuele agenda op: Digitalis > Actueel